

DAGSINS MEINING

Norðuratlantsvindar

Tað kann fyri onkran tykjast sum um, at allir grøn­lendingar og allir føroyingar arbeiða saman móti einum felags máli, sum er fullveldi. Soleiðis sum ávísir politikarar bera hetta málið fram í eitt nú miðlunum. Vit frætta eisini frá sjálvstýrisráðstevnuni í Grønlandi, sum um, at hetta er í tráð við føroysku fullveldisætlan-inar. Er hetta so?

Sjálvstýriskommissioniónin, ið varð niðursett í Grønlandi, hevði til endamáls at kanna sjálvstýri innan fyri ríkis-felagsskapin. Hetta er ikki komið so týðiliga fram í føroyska kjakinum, sum tað kanska kundi komið. Hvi hetta generelt er so, skulu vit ikki siga, men kunningin frá Norðuratlantsbólkinum hevur so ikki lagt dent á hetta.

Tað er eingin loyna, at Grønland og Føroyar hava nógv til felags við bæði at verð á undir einari heimastýris-skipan, men Grønland skal víkja nógv um sitt sjálv-stýri, áðrenn teir koma líka langt sum føroyingar, og tí skal man verða varin við at draga beinleiðis parallellar. Vit kunnu nevna støddina á blokkstuðlinum og støðuna hjá grønlenska málinum.

Grønlandsposten skrivar í oddagrein tann 21. oktober um væntandi mandatið hjá teimum, ið ynskja grøn-landskt fullveldi. Eins og í Føroyum, so tykist eingin meiriluti verða fyri loysing í Grønlandi. Hans Enoksen, landsstýrisformaður og partamaður hjá Lars Emil Johansen, ið situr í Norðuratlantsbólkinum, hevur gjort tað púra greitt, at tað grønlendingar tosa um er øktan sjálvsavgerðarrætt, og ikki fullveldi.

Grønlandsposten nevnr í áðurnevndu oddagrein tað prinsipiella í, at eitt ynski um Grønlenskt fullveldi, eigur at koma frá landstýrinum vegna landstingið, og ikki frá fólkatingslimum, ið eru valdir at taka sær av grønlenscum áhugamálum í danskari lóggávu.

Tað er áhugavert at fylgja kjakinum í Grønlandi. Við-víkjandi mandati, so eiga vit eisini í Føroyum at ansa eftir, at okkara fólkavaldu umboð á danatingi ikki láta sum um, at tey umboða alt Føroya fólk, tá tey borreiða við orðum sum imperialistiskt eitur ístaðin fyri blokk-stuðuli o.s.fr.

Mandat er eitt sera týðningarmikið orð í hesum sam-bandi. Ein fólkaatkvøða kundi givið eitt loysingar-mandat, men hendan bleiv, sum vit øll minnst, avlýst.

Tað er eingin ivi um, at føroyingar vilja økt sjálvstýri. Sjálvt Sambandsflokkurin vil nýskipan. Øll vilja sama veg, men munurin er bara hvussu skjótt og hvussu langt. Vónandi eru vit nú komin forbi tað stöðið, har einkultir flokkar lástast sum um, at teir einsamallir umboða føroyska fólkaiviljan. Lat okkum nú semjast um vegin, og byrja at ganga. So kunnu flokkar steðga, tá teirra mark er rokkið. Alt ella einki hugburðurin hjá samgongu røkkur ongan veg – tað gongur sjón fyri søgn.

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri : Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri : Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo
Fíggarleiðari : Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo
Marknaðardeild : lysing@sosialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Blaðfólk :
Aki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo
Ingrid Bjarnastein ingrid@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Solby Eliassen solby@sosialurin.fo
Dagfinn Olsen dagfinn@sosialurin.fo
Ingi Rasmussen ingi@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo

Ítróttur :
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Myndamenn :
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Sosialurin

Livandi vónin

»Eg eri uppreisnin og lívið; tann, sum trýr á meg, skal líva, um hann so doyr; og hvør tann, sum livir og trýr á meg, skal aldri um ævir doyggja; trýrt tú hesum?» Jóhs. 11,23–26.

1. november, Alla halganna dag, verða vit mint á deyðan og tær álvarsligu avleiðingar, deyðin hevur á tilveru okkara her í lívinum; deydin er ein nátturligur partur av lívi okkara, vit verða fødd inn í henda heim, og vit skulu eisini út úr hesum heimi, við tað at deyðin tekur okkum út úr heiminum.

Tá ið deyðin stígur inn um gáttina í heimum okkara, er tað líkasam at alt stæðg upp í tilveru okkara, vit skilja einki av tí, sum hendir okkum í tí løtu; tá er tað gott at hoyra slík orð sum oman fyri standandi, tað er Jesus sjálvur, ið sigur tey við Martu í sambandi við at bróðir hennara Lázarus er deyður; eisini tær báðar systramar Marta og Maria vóru ørkymlaðar av tí, sum hent var, at bróðir teirra var deyður.

Soleiðis er tað eisini við okkum, tá ið deyðin vitjar okkara umhvørvi. Vit standa bara spyrjandi, hvi skuldi tað nú raka okkum; vit fáa einki svar upp á okkara óteljandi spurningar í slíkum førum, tó er tað ein, sum veit alt um okkara viðurskifti í lívinum, tað er hann, ið hevur allar træðir í sín hond; Gud tann altvaldandi á Himni, hann veit okkara dagatal, so sum skrivað stendur: Forløg mini eygu tíni sóu, og í tína bók vórðu skrivaðir allir teir dagar, ið avmáldir vóru, áður enn nakar av teimum var til. Sál. 139,16.

Ti er tað altumráðandi, at vit eru ferðabúgvín, tá boð verða eftir okkum, annaðhvørt tað so er í yngri ella eldri árum; tá ið vit fara higan av foldum, fara vit inn í ævinleikan; meðan vit eru her, eru vit í náðitíðini, náðitíðin er givin okkum, fyri at vit ikki skulu glatast, men at vit skulu eiga eitt ævigt liv heima í Himli saman við frelsara okkara, og sostatt koma vit at møta okkara kæru aftur, um vit eiga Jesus sum frelsara okk-ara her í lívinum.

Ti at so elskaði Gud heimin, at hann gav son sín, hin einborna, til tess at ein og hvør, sum trýr á hann, ikki skal glatast, men hava ævigt liv. Ti at ikki sendi Gud sonin í heimin, til tess at hann skal døma heimin, men til tess at heimurin skal verða frelstur við honum. Jóhs. 3,16–17.

Elskaðu tit, sum nú sita vit stórari sorg í hjarta tykk-ara, lat hetta verða tykkara troyst, at Gud hevur sent son sín í heimin, til tess at vit ikki skulu glatast, men hava ævigt liv í honum; og eitt skulu tit vita, at tað eru mong Guds børn í landi okkara, sum eru í bøn fyri tykkum, sum mist hava, tað er tann einasti vegurin, vit hava at ganga, bønarinnar vegur, hann kennir øll forløg okkara, hann, sum hevur allar træðir í sinari hond sum áður sagt, og kennir ta støðu, ið tit eru í, sum mist hava, og sum nú sita við djúpari sorg og sakni. Góðu tit! Jesus troysti og styrki tykkum í sorgini og saknin-um í døgnum, sum liggja fyri framman. Skrivað stendur: Eftir hetta sá eg, og sí, stórur skari, sum eingin var førur at telja, av øllum fólkasløgum og ættum og tjóðum og tungumálum; teir stóðu frammi fyri hásetinum og frammi fyri lambinum, skryðdir í longum, hvítum klæðum, og hovdu pálmagreinar í hondunum; og teir rópaðu við harðari reyst og søgdu:

»Frelsan hoyrir Gud í várum til, sum í hásetinum situr, og lambinum«. Og allir einglarnir stóðu rundan um hásetið og hinar elstu og hinar fyra verurnar, og teir fullu niður fyri hásetinum á andlit sini og tilbóðu Gud og søgdu: »Amen! Signingin og dýrdin og visdómurin og takkargerðin og heiðurin og mátturin og kraftin veri Gud í várum um aldur og allar ævir! Amen«. Og ein av hinum elstu tók til orða og segði við meg: »Hesir, sum skryðdir eru í teimum longu, hvitu klæðunum, hvørjir eru teir, og hvaðan eru teir komnir?« Og eg segði við hann: »Harri mín, tí veitst tað«. Og hann segði við meg: »Hetta eru teir, sum komnir eru úr trongdini miklu, og hava tvigið klæði síni og gjort tey hvít í blóði lambsins. Tess vegna eru teir frammi fyri háseti Guds og tæna honum dag og nátt í templi hansara; og tann, sum í hásetinum situr, skal tjaldra yvir teir. Ikki skulu teir longur hungra, og ikki skulu teir heldur longur tysta, og ikki skul heldur sól brenna teir, ikki heldur nakar hiti; tí at lambið, sum er fyri miðjum hásetinum, skal røkta teir og leiða teir til lívsins vatnkeldur, og Gud skal turka hvørt tár av eygum teirrar«. Op. 7,9–17.
Síðani vil eg enda við einum Alla halganna sálmi, sum eg havi yrkt til Alla halganna dag 2003. Guds friður veri við minninum um tey, sum farin eru, Guds friður veri við okkum øllum í Jesu navni.

Alla halganna sálmur

Lag: Mær man leingjast heim til himmalstrendur. HJ. 317.

Á Himni stórur hvítur skari stendur, klæddur er í lambsins brúðarlín, tí tey góvu seg í Harrans hendur; Jesus frelsti, tók tey heim til sín.

Har tey prísa lambinum sum loysti, tey frá synd og skuld við sínum blóð; undurfullan kærleika hann oysti, tá hann tváði tey hvít sum snjó.

Tey her hvíldu hvønn dag í hans náði, lívið teirra var í hansar' hond; hann sum hevði alt í sínum ráði, bjargaði teim heim í livsins lond.

Stórur er tann frelsti hvíti skari, við Guds trónu, pálmagrein í hond; Jesus sjálvur færdi litla farið, so tað náddi Himna sælu strom.

Vitnisburður teirra ikki tagnar, um tey eru okkum farin frá; øll tey góðu minnir okkum gagnar, Jesus er teim sjálvur altíð hjá.

Um enn vit við sorg og sakni mega, líva lívið hesum foldum á; Gud alvaldi kennir sáran trega, vit frá honum troyst og ugga fá.

Kjartan Stakksund	
	
Lýsingar	
Freistir:	Tekstlýsingar Størri lýsingar Lýsingartorgið Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10 Frí. kl. 15 Frí. kl. 12 Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10 Mán. kl. 15 Mán. kl. 12 Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10 Týs. kl. 15 Týs. kl. 12 Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10 Mik. kl. 15 Mik. kl. 12 Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10 Hós. kl. 15 Hós. kl. 12 Hós. kl. 12
Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettú freistir.	
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.	
Stødd :	
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarar er 4mm.	
Innsent tilfar	
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðsl-an ikki er kunnað um bústað og telefonnummat, verða ikki settar í blaðið.	

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

Frá Fullveldi til bommveldi

Virgar T. Dalsgaard

T. Dalsgaard, 2003

Her í heystfrítíðini høvdu vit útisetar høvi til at hitta mangan høvuðrystandi heimaføroyingin, sum var í Danmark og ferðaðist. Sum onkur helt fyri – vit koma niður at anda! Persónligur fundur er altíð sera hugalig variatión frá tí møðisligu og heldur ikki biligu telefon-ini. Tað, sum gongur aftur í orðalagnum hjá flestu heimafólkkum, eg havi prá-tað við, er, at tey næstan utt-an undantak eru deydiliga leidd og hjartaliga troytt av tí framhaldandi ósemiliga politiska sjónleikinum í landsstýrinum, eitt nú polit-iska kabarettmanningin leggur frá sær. Lagt kann vera afturat, at tað avgjort ikki bara eru andstöðufólk, eg havi skift orð við!

Sosiala niðurpiningin er ógvuliga týðulig nú – sama er við figgjarliga líkviditet-inum, hóast henda sam-gonga hevur etið upp halva-aðru milliard, sum teir fingi til gávis frá dønum í sambandi við eina so-nevnda bankakreppu. Um-siting og viðlíkahald av landsins framleiðsluam-boðum, skipum og bygn-ingum er ein katastrofa. Um ikki olju- og bensin-gjaldið, hevði verið so nógv fallið, tí amerikanski doll-arin til alla lukku er mun-andi viknaður, hevði vet-urin blivið strævin og bit-andi kaldur at syfta hjá van-ligum lønmóttakarum.

Hóast flestøll eru greið yvir, at tað figgjarliga skvampar og brýtur í bæði borð nú, tá ið fyrst danski blokkurin er skerdur, høv-ðuvinnan er í neyðstöðu, útflytningurin minkar og sosialt omanlop hóttir tey ringast staddu, ja, so sita teir ábyrgdarleysu tinga-neslókararnir sum kátir smá-dreingir og spæla sær við dýrum yvirtøkum, leita eft-ir nýggjum trætumálum við Danmark um onkur hálv-fjákut mikroskopisk for-malia ella fuska við óreal-istiskum spøkilsisprojekt-um, sum ikki sakliga kunnu figgjast. Hetta er sum at *spæla violin*, meðan *Róma-borg brennir í øsku*, eins og keisarin Nero gjørdi á sinni.

Fyri at seta trumf á, vágur finansráðharrin sær saman við tí servila landsbanka-stjóranum at siga upp danska figgjareftirlitið, sum annars kundi hildið hesum ævintýrarum eitt sindur í velið. Hetta er ikki bara nasadjarvt, men ótru-liga ábyrgdarleyst – púra ófatuligt er, at andstöðu-flokkarnir ella danska stjórnin lata slíkt um seg ganga. Tað sær út, sum um danir heilt hava uppgivið at tosa fornuft við tað núver-andi landsstýrið og bara lata teir sigla sín egna sjógv sum óflyggjaligir óvitar. Er tað nakrantíð, at vit hava havt brúk fyri konum og hvossum donskum figgjar-efirliti, so er tað *júst* NÚ!

Byggsbankastjórin hevði fingið nakað av virðing aftur millum manna, um hann tordi at átala figgjar-

liga ørskapinum hjá núver-andi stýri, men fyribils hevur hann valt at yla við teimum úlvum, hann ferðast ímillum. Men tigur hann, inntil skræðlið kemur, fær hann sín part av ábyrgdini. Ti átti hann, um hann skal varðveita nakað figgjarligt trúvirði, sum skjótast at *mynstra* av tí kollsiglandi landsstýris-skútuni.

Føroyski veljarin verður hildin fyri spott

Men astronomiska metið í frekleika setti tó danski fólkatingslimurin, Tórbjørn Jacobsen, tá ið hann, sum hevur ýlt, skriggjað, ja, beinleiðis níst um fullveldi og føroyskt sjálvbjargni, eyðmykti seg og fór lusk-andi á knønum til *donsku* stjórnina og *biddaði* um at fáa danska statslánið, sum bjargaði Føroyum á sinni niður á 0% í rentu, har føroyingar frammanundan hava sera góðar treytir við elalítlum avdrátti. Hetta er so ósmæðin snultan, so stór skomm og so mannmink-andi olmussubiddan fyri tjóðveldisflokkin, at tað er einki at undrast á, at fleiri síðani hava nevnt hann *landsbiddaran*, sum fer burtur í lond at snulta. At harra T. Jacobsen, MF av øllum skal troysta sær at fara hesa trælakendu skammarferð til danir, teir danir, sum hann annars næstan hvørja viku harð-mælt og systematiskt spillir út!

Ikki so frægt *fult veldi* hevði hann á sær sjálvum, at hann fataði, hvussu neyðarslig og hvussu hjálp-arleys henda ónossliga biddaraferðin var. Hetta er sannliga raskur maður, hann fer grátandi til danir, tá ið sansar at egnum trotabúgvi og bønar um hjálp! Slíkt er suverenit-etjur! Vorðið sum sjálv-bjargni! Hvat munnu danir, sum hann hunddálkar í fólkatiningnum, halda um sovornan atburð.

Men hetta er ikki einasta hjálpin, hesin fantastur hevur biðið um, nei, hann plagar eisini at leita sær grønlendska hjálp! Og tað er av hansara ávum, at tveir grønlendskir politikarar eru farnir at leggja seg út í f-ø-

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

T. Dalsgaard, 2003

oyskan heimapolitikk. Hvat billa teir sær inn? Hvar er teirra føroyska mandat? Hvat hevði fólka-tingsTórbjørn hildið um, at føroyskir andstöðumenn løgdu seg út í grønlensk heimapolitisk mál? Annars eru tjóðveldismenn hyster-iskt erkvísnir, sjálvt tá ið ein dani sera varisliga kem-ur við onkrari litlari við-merking um føroyskt viður-skifti.

Men fortíðin spøkir! Í tredivunum fór Jóannes Patursson ofta til Noregs eftir »hjálp« og hann fekk ultra-reaktionerar norð-menn at leggja seg bein-leiðis út í føroyskan heima-politikk. Tað var, eisini av egnu partamonnum hans-ara, hildið at vera sera óklæðiligt. Serliga áhuga-vert er at festa seg við, hvørjar menn Jóannes Patursson so ofta ráðfærði seg við í Noreg – tað vóru t.d. menn á chauvinistiska málgagninum, *Tidens Tegn* – flestu lesarar vita allar-helst, hvar tað høgabraðið stóð, og hvar menninir á tí blaðnum stóðu politiskt.

Annars var, sum ofta fyrr nevnt, ein norskur docentur javnan og vitjaði feðgarnar Patursson undan krignum. Docenturin, sum var kend-ur danahatari, skuldi leggja feðgunum lag á, hvussu teir skuldu fáa loysing frá Dan-mark. Hetta var eisini, eins og við grønlendingunum hjá Tórbirni vamlislig uppi-legging í føroyskan poli-tikk. Men líka so nógv teir harðmæltu Patursson-menninir reyppaðu av norska docentinum áðrenn kruggið, líka so steintigandi vóru teir um norska vin-mannin eftir kruggið, tí ólukkutið – loysingar-docenturin var ein av teim-um allarfyrstu norðmonn-um, sum varð dømdur fyri nazistiskt landasvik í 1945

á Ákershús festningi uttan fyri Oslo. Tað er altíð bæði ómansligt og ússaligt at fara út í onnur lond at fáa sær hjálp móti dønum ella egnum landsmonnum.

Køld og beisk tíð fyri framman

Tað er framvegis ótrúligt, at kyniskir tjóðveldismenn undirvurdera føroyska velj-aran so grovt, at teir halda,

at tað ber til at krógva fyri fólk, at landið stýrir stavn-beint móti álvarsomum figgjarligum og socialum ragnaroki við at kyrra fólk við nationalum rakstrarróp-um og við at brandskatta smábørn og diabetikarar við primitivum bommtolli. Men tað er fyri fólkaheils-una skyld prædikar finans-genið, Karstin Hansen.

Veljarar heima, eins og her eru ikki bara ovfarnir, men beinleiðis forargaðir um, hvussu apatiskir og steintigandi fjølmiðlarnir eru um ábyrgdarloysi, ó-dugnaskapin, hjálparloysið og tað vitleysa politiska cirkus, sum bæði varaløg-maður, socialministarin, pengaministarin (*tað er hann við bommunum*) og fólkatingsumbóðið skipa fyri. Hvi eru journalistar okkara so landstýrislýdnir – eru teir ræddir ella eru teir bara ódugnaligir? Hvar

er *hitt fjórða valdið*, sum skal avdúka teir populist-isku makthavararnar? Tað hevur undrað mangan egg-leiðara, at so leingi Ed-mundur Joensen var lög-maður, troðkaðust goggj-andi miðlamenn á Tinga-nestrappuni við mikrofon-ni niðri í hálsinum á Ed-mundi, so hann líta slapp til døgurða fyri teimum, sum teir inkvisitoriskt forhoyrdu og tráspurdu hann um næstan alt, og hann skuldi svara beinanvegin.

Men so skjótt sum full-veldisgongan kom út í landsstýrið hevur verið annað lagið! Tá vórðu landstýrismenninir knapp-liga púra friðaðir og settu sjálvir dagsskránna um nær og hvussu, teir vildu spyrj-ast, og Tinganestúnið gjørdist at kalla eiðasørt fyri forvitin miðlafólk! Blaðmenninir eftirlíkaðu teimum sum lýdnir hundar. Í dag sæst ikki blaðmaður í Tinganesi av sínum eiting-um. Naskir spurningar verða ikki stillaðir!

Tað eru sjálvsagt ljósár millum ódámliga revolv-arajournalistikkinn í Ed-mundar tíð, og so tann undirbrøtliga trælasiðin, sum nú ræður millum f-øyskar blaðmenn, ið skulu vera kritiska vaktarliðið yvirfyri makt- og stýris-monnum. Men søgan fer

einaferð at fella ein harðan dóm yvir teir feiku og talentleysu føroysku jour-nalistar, sum ikki hava *civile courage* og lutvist hava skyldina av, at henda landstýrisgonga higartil hevur fingið so lætt spæl, og fyrst nú verður spaku-liga avdúkað. Einki varar, heldur ikki ein tyrannisk politisk samgonga. Journal-istar kunnu í tólvta tíma fáa nakað av sínum søguliga trúvirði aftur, men tað hatar hjá teimum!

Kanska eru miðlamenn so helslignir av føroyska gerandisveruleikanum, at teir hvørki vita út ella inn – eru teir miðskeiðis í eini fjákutari komediu, ella eru teir vitni til eina ræðuliga tragediu? Ja, valið er teirra, men landspolitikkur *kann* kortini *ikki* loypast um! Teir áttu at stúrta líka so nógv sum vanligi veljarin um, at tað breggjandi fullveldi er reducerað til fjáðursárt klynkandi bommveldi.

Tað er paradoksalt, men meðan *fullveldið* í síni tíð varð lýst sum eitt problem-frítt túsundársríki við sukr-ursøtum, næstan ævigum sunnudags-romantikki, verður tilstundandi *bomm-veldið* ikki lýst sum einans sötur idyllur – og *hesu ferð* lýgur landstýrið tianverri ikki – tvørturímóti, nú stundar móti køldum, svangligum og súrum ger-andisdegi.

Men bjartskygd fólk kunnu kortini ugga seg við, at alt hevur sína tíð og várið kemur aftur, sjálvt eftir beiskan vetur, sum tikið verður til í niðurlagnum á gamla týska schlagaranum:

Es geht alles vüber es geht alles vorbei. Auf jeden dezember folgt *wieder* ein Mai.

Ósemjan

Spælir bólkurin, Ósemjan, eisini væl í Íslandi, Elis?

Sjúrður Hansen, Gota

Sosialurin

Lesið Sosialin -tað loysir seg!

